

ВІДГУК

офіційного опонента
доктора філологічних наук
Домброван Тетяни Іванівни

на дисертацію *Омельчук Юлії Олександрівни*

**на тему «ПСЕВДОНОВИНИ ЯК ЖАНР СУЧАСНОГО
АНГЛОМОВНОГО МЕДІАДИСКУРСУ: ЛІНГВОКОГНІТИВНИЙ,
КОМУНІКАТИВНО-ПРАГМАТИЧНИЙ ПАРАМЕТРИ»,**

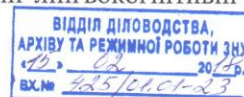
подану на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук
за спеціальністю 10.02.04 – германські мови

Загальновідомо, що основною суттю комунікації є передача інформації. В нинішніх умовах різкого зростання інформаційного потоку відбуваються значні зміни способів оформлення та подачі новин. За спостереженнями Г. Г. Почепцова (мол.), разом із соціальними медіа приходить епоха постправди і фейку, що в свою чергу свідчить про принципові зміни парадигми породження, передачі та отримання інформації.

Наразі виникає потреба всебічного вивчення жанру псевдоновин. Дисертаційна праця Ю. О. Омельчук, пропонуючи комплексний аналіз псевдоновин як жанру сучасного англomовного медіа дискурсу, покликана заповнити наявну в сучасній лінгвістиці лакуну у вирішенні питань виокремлення, інвентаризації та вивчення механізмів мовленнєвого впливу, які застосовуються мовцями у такій суспільно значущій сфері, як політична комунікація. **Актуальність** дослідження також увиразнюється необхідністю детального вивчення концепту LIE та особливостей його вербалізації в медіа дискурсі.

Чітко окреслена **мета** роботи полягає у лінгвокогнітивній та комунікативно-прагматичній параметризації псевдоновин як жанру сучасного англomовного медіадискурсу. Для досягнення зазначеної мети дисертантка послідовно вирішує низку логічно взаємопов'язаних завдань.

Обраний **об'єкт** дослідження – псевдоновини як жанр сучасного англomовного медіадискурсу. **Предметом** вивчення стали лінгвокогнітивні

та комунікативно-прагматичні властивості сучасних англомовних псевдоновин.

Дисертаційне дослідження Ю. О. Омельчук характеризується повнотою емпіричної бази, яка адекватно відображає об'єкт дослідження, та її глибокою філологічною інтерпретацією. Обсяг вибірки **матеріалу** для комплексного аналізу склав 3777 мовленнєвих відрізків англомовних псевдоновин, дібраних шляхом суцільної вибірки зі спеціальних електронних англомовних ресурсів інтернет-мережі та «фейкових» новинних сайтів зокрема (всього 60 позицій у списку першоджерел).

Достовірність отриманих результатів забезпечується використанням комплексної методики аналізу, залученням загальних і релевантних лінгвістичних **методів дослідження**, провідними серед яких є: методи компонентного і контекстуального аналізу, концептуальний аналіз у поєднанні з методикою фреймового моделювання та методикою реконструкції ментальних просторів та ін. Ґрунтовну теоретико-методологічну базу дослідження створили ретельно опрацьовані наукові джерела (331 позиція, з них 66 – іноземні роботи, 61 – опубліковані за останні п'ять років). Дисертантка виявила глибоку обізнаність з працями як зарубіжних, так і українських учених, зокрема з публікаціями Л. І. Белехової, А. П. Мартинюк, Л. С. Піхтовнікової та її школи, С.І. Потапенка, А. М. Приходька, Г. І. Приходько, І. С. Шевченко та ін.. На жаль, у роботі є посилання лише на одну працю Г. Г. Почепцова (мол.), проте саме Г. Г. Почепцов наразі активно вивчає природу та сутність фейку. Отже, рекомендуємо дисертантці надалі звернути увагу на всі напрацювання цього вченого.

Засвідчуємо **наукову новизну** виконаного дослідження, яка полягає у виявленні лінгвокогнітивного підґрунтя створення брехні, у моделюванні концепту *LIE*, в окресленні основних комунікативно-прагматичних тактик і стратегій дискурсивної реалізації неправди.

Теоретична значущість роботи зумовлюється вагомим внеском отриманих результатів у дискурсологію, стилістику, когнітивну лінгвістику, прагмалінгвістику, теорію дискурсу. Безперечно, розвідка п. Омелячук має також і **практичну цінність**, яку вбачаємо в можливості використання здобутих результатів в навчальній та навчально-методичній роботі.

Дисертаційне дослідження Ю. О. Омелячук структуровано чітко і логічно, у відповідності до поставлених завдань, які послідовно і вичерпно вирішуються в роботі. Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних теоретичних джерел і джерел ілюстративного матеріалу, а також додатків.

У вступі обґрунтовано вибір теми, визначено її актуальність, зв'язок з науковими програмами, окреслено мету та завдання дослідження, при цьому завдання скоординовано з висновками, зазначено об'єкт і предмет дослідження, фактичний матеріал і методи його аналізу, викладено наукову новизну, теоретичне й практичне значення роботи, апробацію результатів та структуру дослідження.

У Розділі 1 *«Теоретико-методологічні засади дослідження англomовного медіадискурсу»* розглянуто низку важливих питань, які становлять теоретичне підґрунтя дисертаційного дослідження, обґрунтовано вибір фактичного матеріалу, загальнонаукових і лінгвістичних методів дослідження, поетапно описано процедуру аналізу тексту псевдоновин.

На схвалення заслуговує потрактування дискурсу як синергетичної системи (с. 22-27). Також погоджуємося з дослідницею щодо розуміння медіадискурсу як «функційно зумовленого типу дискурсу» (с. 28), такого, що «включає в себе не лише вербальне повідомлення і медіаканал, а й усі екстралінгвальні чинники, пов'язані з особливостями його створення, – інтенцію автора, отримувача повідомлення (реципієнта), способи кодування адресантом інформації та її декодування адресатом, соціально-історичний та політико-ідеологічний контексти» (с. 31).

Розділ 2 «Лінгвокогнітивні особливості англомовних псевдоновин» присвячено висвітленню поняття «неправда» в філософсько-філологічній традиції, виділенню когнітивно-семантичного і когнітивно-дискурсивного параметрів дослідження концепту LIE. Дисертантка цілком слушно вказує на існування «двох полярних фреймів у текстах псевдоновин СВІТ ПРАВДИ vs. СВІТ НЕПРАВДИ», що уможливило подальше «виокремлення двох видів текстових ситуацій, у яких формується псевдосмисл «фейкової» новини» (с. 83-84). Окремий підрозділ роботи (п. 2.4) присвячено встановленню лінгвокогнітивних механізмів формування псевдосмислу у текстах псевдоновин.

У Розділі 3 «Комунікативно-прагматичні властивості англомовних псевдоновин» визначено псевдоновини як жанр сучасного англомовного дискурсу, досліджено комунікативну ситуацію неправди, виявлено та детально описано комунікативно-прагматичні стратегії і тактики, що сприяють реалізації перлокутивного впливу на адресата у текстах псевдоновин.

Кожний розділ дисертації завершується ґрунтовними, виваженими і логічними висновками. Змістовні загальні **Висновки** (с. 168-173) узгоджуються зі вступними положеннями, мають важливий теоретичний та прикладний характер й органічно завершують роботу.

Дисертаційна праця Ю. О. Омельчук пройшла належну **апробацію** на 9 міжнародних наукових конференціях в Україні та за кордоном. Основні положення дисертаційної праці висвітлено в 10 одноосібних публікаціях, 6 з яких опубліковано у фахових виданнях України, 2 статті надруковано в зарубіжних виданнях. Загальний обсяг публікацій становить 5,83 друк. арк.

Акцентуючи безперечну актуальність обраної теми, обґрунтованість висновків, сформульованих у дисертації, високий рівень її виконання, вважаємо за доцільне висловити певні рекомендації та критичні міркування, які потребують авторського коментування:

1. У першому розділі дисертації наводиться класифікація жанрів медіадискурсу, за якою фейлетон відноситься до художньо-публіцистичного жанру, а новини – до інформаційного жанру (с.32), з чим неможливо не погодитись. Проте далі у роботі (с.42 та ін.) псевдоновини розглядаються як модифікований жанр фейлетону. Це положення, на наш погляд, потребує додаткового роз'яснення.

2. У роботі залучено методику реконструкції ментальних просторів для розкриття лінгвокогнітивних механізмів утворення псевдосмислу. Однак не подано визначення самого поняття «псевдосмисл». Хотілося б почути, що авторка розуміє під «псевдосмислом».

3. Попри всебічний аналіз об'єкту дослідження, у дисертації бракує кількісних показників щодо частоти та продуктивності вербальної актуалізації тих чи тих складників концептуального поля LIE.

4. Робота загалом виконана акуратно, проте не позбавлена недоліків в оформленні. Серед них поодинокі друкарські помилки (сс. 1, 3 автореферату, с.179, 201 дисертації) та стильові огріхи (с. 22, 24, 25).

Зазначимо, що висловлені зауваження не торкаються основних положень дисертації, не ставлять під сумнів наукову новизну, теоретичну та практичну цінність роботи, особистий внесок автора, методологічну базу, глибину та об'єктивність проведеного аналізу, достовірність отриманих результатів. Мета дослідження досягнута, поставлені завдання повністю виконано, робота відзначається логічністю, залучено достатній фактичний матеріал і методи аналізу, які забезпечують достовірність отриманих результатів.

Таким чином, є всі підстави стверджувати, що подане до захисту дисертаційне дослідження «ПСЕВДОНОВИНИ ЯК ЖАНР СУЧАСНОГО АНГЛОМОВНОГО МЕДІАДИСКУРСУ: ЛІНГВОКОГНІТИВНИЙ, КОМУНІКАТИВНО-ПРАГМАТИЧНИЙ ПАРАМЕТРИ» відповідає паспорту спеціальності 10.02.04 – германські мови, профілю спеціалізованої вченої

ради К 17.051.02, вимогам «Порядку присудження наукових ступенів» (зокрема пп. 9, 11, 12), затвердженого постановою Кабінету Міністрів № 567 від 24.07.2013, а її автор – Омельчук Юлія Олександрівна – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата філологічних наук за спеціальністю 10.02.04 – германські мови.

Офіційний опонент:

доктор філологічних наук, доцент,
професор кафедри граматики англійської мови
Одеського національного університету
імені І.І. Мечникова

Т. І. Домброван

